

GLAGOLI (VERBA)

U latinskom jeziku glagoli imaju **dva broja** (jedinu i množinu), **tri lica**, **dva lika** (aktiv i pasiv), **tri načina** (indikativ, konjunktiv i imperativ), **šest vremena** (prezent, imperfekt, futur I., perfekt, pluskvamperfekt i futur II.), te **pet imena**, od kojih smo dosad učili infinitiv i particip.

Također postoje i **tri osnove**: prezentska, perfektna i participska. Ove osnove su nam važne kako bismo mogli tvoriti određena glagolska vremena.

Tako se od **prezentske osnove** tvore glagolska vremena, koja smo dosad učili, a to su: prezent, imperfekt i futur I.

Od **perfektna osnove** se tvori perfekt aktivni, pluskvamperfekt i futur II, a od **participske osnove** tvori se perfekt pasivni, pluskvamperfekt pasivni i futur II. pasivni.

Da bismo znali kako glasi pojedina osnova, potrebno je ispravno naučiti predstaviti glagol.

Glagol se u latinskom jeziku predstavlja (onako kako se nalazi u rječniku) u **četiri oblika**, dok pojedini glagoli imaju i manje oblika, o tome će biti više riječi kasnije kada ćemo učiti tzv. *deponentne (odložne) i semideponentne (poluodložne) glagole*.

Evo kako to izgleda na primjeru.

Uzmimo naš dobro poznati glagol *laudo*, 1. –*avi*, –*atum* i pogledajmo od čega se sastoji predstavljani glagol.

- *Laudo* – prvo što se kod glagola u latinskom jeziku predstavlja je **1. lice jednine indikativa prezenta aktivnog**;
- 1. – drugo što se predstavlja je broj konjugacije, tj. glagol *laudo* pripada **prvoj ili a – konjugaciji**, a čita se *laudare*, to je ujedno i **infinitiv prezenta aktivnog**;
- –*avi* – treći oblik je naveden kao nastavak glagola, dakle, potrebno je čitati – *laudavi* i to je **1. lice indikativa perfekta aktivnog**;
- –*atum* – četvrti oblik koji se navodi također je nastavak glagola, ali to je **particip perfekta pasivnog** (glagolski pridjev) i to u srednjem rodu, a čita se *laudatum*.

Ovi oblici su navedeni da bismo mogli izdvojiti određenu osnovu, kojom ćemo dalje tvoriti glagolska vremena, stoga je potrebno svaki pojedini glagol naučiti napamet u svim oblicima u kojima je naveden u rječniku.

Tako će naša prezentska osnova, od navedenog glagola, glasiti *lauda-*, a do nje smo došli preko infinitiva prezenta aktivnog, na način da smo odbacili završetak za infinitiv prezenta aktivnog –*re*.

Laudare, lauda – re.

- **VAŽNO! Obavezno ponoviti ranije objašnjenu tvorbu prezentske osnove na niže navedenoj poveznici!**

http://www.gimnazija-deveta-zg.skole.hr/skola/djelatnici/marin_rosandic2?dm_document_id=460&dm_det=1

Slično je i u hrvatskom jeziku, kada od glagola u infinitivu prezenta odbacimo završetak –ti.

Nakon što smo odbacili završetak **–re**, ostao nam je glagol sa svojom glagolskom osnovom i to prezentskom. Sve što je dalje potrebno je dodati lične nastavke (uz napomenu da je 1. lice jednine indikativa prezenta aktivnog već navedeno!) ili, ukoliko tvorimo neka od glagolskih vremena, koja se tvore od prezentske osnove, dodajemo određeni „umetak“, npr. **–ba-** za indikativ imperfekta, bilo aktivnog ili pasivnog, a zatim lični nastavak. O tome ćemo pisati u posebnom poglavlju, kada ćemo obraditi tvorbu indikativa imperfekta.

Perfektanu osnovu dobijemo tako da odbacimo lični nastavak za 1.l.jed. indikativa perfekta aktivnog **–i** i ostaje nam **laudav-**, zatim dodajemo nastavke, koji su niže navedeni, za indikativ perfekta aktivnog.

Participsku osnovu dobijemo tako da od participa perfekta pasivnog odbacimo nastavak za srednji rod **–um** i ostaje nam **laudat-**.

- Lični nastavci za indikativ i konjunktiv aktivni su (osim perfekta!):

Jednina:

1. **–o** ili **–m** ovisi o tome završava li osnova na koju se dodaje nastavak na otvornik (samoglasnik), kada dodajemo **–m** ili na zatvornik (suglasnik), kada dodajemo **–o**
2. **–s**
3. **–t**

Množina:

1. **–mus**
2. **–tis**
3. **–nt**

- Za pasivni su:

Jednina:

Množina:

1. –r	–mur
2. –ris	–mini
3. –tur	–ntur

- Lični nastavci koji se upotrebljavaju samo(!) za indikativ perfekta aktivnog su:

Jednina:

Množina:

1. –i	–imus
2. –isti	–istis
3. –it	–erunt

Upotrijebimo sada lične nastavke na naš gore navedni glagol.

Indikativ prezenta aktivnog (lični nastavci dodaju se na prezentsku osnovu):

1. Laudo, 2. laudas, 3. laudat, 1. laudamus, 2. laudatis, 3. laudant

Indikativ perfekta aktivnog (lični nastavci dodaju se na perfektu osnovu):

1. Laudavi, 2. laudavisti, 3. laudavit, 1. laudavimus, 2. laudavistis, 3. laudaverunt

Indikativ prezenta pasivnog (lični nastavci dodaju se na prezentsku osnovu, osim u 1.l.jed. gdje ostaje indikativ prezenta aktivnog!):

1. Laudor, 2. laudaris, 3. laudatur, 1. laudamur, 2. laudamini, 3. laudantur

ZADATAK:

- Za početak potrebno je naučiti kako se tvori pojedina osnova od glagola, bilo prezentska, perfektna ili participska, a zatim naučiti sve tri vrste ličnih nastavaka.
- Kada ste naučili nastavke i način na koji dolazimo do određene osnove, riješite zadatak, slijedeći ranije utvrđene korake.

Od glagola *scribo*, 3. *scripsi*, *scriptum* napišite kako glasi prezentska, kako perfektna, a kako participska osnova. Kada ste to napisali, konjugirajte u indikativu perfekta aktivnog glagol u svim licima, a nakon toga u indikativu prezenta pasivnog, također u svim licima!

Isto to napravite i sa glagolom *maneo*, 2. *mansi*, *mansum* i *audio*, 4. *-ivi*, *-itum*!

Sretno! 😊